

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ||

ശുകേന സുഗ്രീവസചിവാനാം മൈന്ദ്രിവിദയോർഹനുമതഃ
ശ്രീരാമസ്യ ലക്ഷ്മണസ്യ വിഭീഷണസ്യ സുഗ്രീവസ്യ ച പരിചയം ദത്ത്വാ
വാനരസൈന്യസംഖ്യായാ നിരൂപണം ച

സാരണസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
രാവണം രാക്ഷസാധിപം |
ബലമാദിശ്യ തത് സർവം
ശുകോ വാക്യമമാബ്രവീത് || 6.28.1 ||

സ്ഥിതാൻ പശ്യസി യാനേതാൻ
മത്താനിവ മഹാദ്വിപാൻ |
ന്യഗ്രോധാനിവ ഗാംഗേയാൻ
സാലാൻ ഹൈമവതാനിവ || 6.28.2 ||

ഏതേ ദുഷ്ടസഹാ രാജൻ
ബലിനഃ കാമരൂപിണഃ |
ദൈത്യദാനവസങ്കാശാ
യുദ്ധേ ദേവപരാക്രമാഃ || 6.28.3 ||

ഏഷാം കോടിസഹസ്രാണി
നവ പഞ്ച ച സപ്ത ച |

തഥാ ശങ്കുസഹസ്രാണി
തഥാ വൃന്ദശതാനി ച || 6.28.4 ||

ഏതേ സുഗ്രീവസചിവാഃ
കിഷ്കിന്ധാനിലയാഃ സദാ |
ഹരയോ ദേവഗന്ധർവൈ -
രുത്പന്നാഃ കാമരൂപിണഃ || 6.28.5 ||

യൗ തൗ പശ്യസി തിഷ്ഠന്തൗ
കുമാരൗ ദേവരൂപിണൗ |
മൈന്ദശ്ച ദ്വിവിദശ്ചൈവ
താദ്യാം നാസ്തി സമോ യുധി || 6.28.6 ||

ബ്രഹ്മണാ സമനൂജ്ഞാതാ -
വദ്യുതപ്രാശിനാവുഭൗ |
ആശംസേതേ യഥാ ലങ്കാ -
മേതൗ മർദ്ദിതുമോജസാ || 6.28.7 ||

യം തു പശ്യസി തിഷ്ഠന്തം
പ്രഭിന്നമിവ കുഞ്ജരം |
യോ ബലാത് ക്ഷോഭയേത് ക്രുദ്ധഃ
സമുദ്രമപി വാനരഃ || 6.28.8 ||

ഏഷോദ്ഭിഗന്താ ലങ്കായാം
വൈദേഹ്യാസ്സുവ ച പ്രഭോ |
ഏനം പശ്യ പുരാ ദൃഷ്ടം
വാനരം പുനരാഗതം || 6.28.9 ||

ജ്യേഷ്ഠഃ കേസരിണഃ പുത്രോ
വാതാത്മജ ഇതി ശ്രുതഃ |

ഹനുമാനിതി വിഖ്യാതോ
ലംഘിതോ യേന സാഗരഃ ||6.28.10 ||

കാമരൂപോ ഹരിശ്രേഷ്ഠോ
ബലരൂപസമൻവിതഃ |
അനിവാർയഗതിശ്ചൈവ
യഥാ സതതഗഃ പ്രഭുഃ ||6.28.11 ||

ഉദ്യന്തം ഭാസ്കരം ദൃഷ്ട്വാ
ബാലഃ കില ബുഭുക്ഷിതഃ |
ത്രിയോജനസഹസ്രം തു
അധ്യാനമവതീർയ ഹി ||6.28.12 ||

ആദിത്യമാഹരിഷ്യാമി
ന മേ ക്ഷുത് പ്രതിയാസ്യതി |
ഇതി നിശ്ചിത്യ മനസാ
പുഷ്പവേ ബലദർപിതഃ ||6.28.13 ||

അനാധൃഷ്യതമം ദേവ -
മപി ദേവർഷിരാക്ഷസൈഃ |
അനാസാദ്യൈവ പതിതോ
ഭാസ്കരോദയനേ ഗിരൗ ||6.28.14 ||

പതിതസ്യ കപേരസ്യ
ഹനുരേകാ ശിലാതലേ |
കിഞ്ചിദ് ഭിന്നാ ദൃഢഹനു -
ർഹനുമാനേഷ തേന വൈ ||6.28.15 ||

സത്യമാഗമയോഗേന
മമൈഷ വിദിതോ ഹരിഃ |

നാസ്യ ശക്യം ബലം രൂപം
പ്രഭാവോ വാനുഭാഷിതും ||6.28.16 ||

ഏഷ ആശംസതേ ലങ്കാ -
മേകോ മമിതുമോജസാ |
യേന ജാജ്ഞൽയത്യേസൗ വൈ
ധുമകേതുസ്സുവാദ്യ വൈ |
ലങ്കായാം നിഹിതശ്ചാപി
കഥം വിസ്മരസേ കപിം ||6.28.17 ||

യശ്ചൈഷോഽനന്തരഃ ശൂരഃ
ശ്യാമഃ പദ്മനിഭേക്ഷണഃ |
ഇക്ഷ്യാകുണാമതിരഥോ
ലോകേ വിശ്രൂതപൗരുഷഃ ||6.28.18 ||

യസ്മിൻ ന ചലതേ ധർമോ
യോ ധർമ നാതിവർത്തതേ |
യോ ബ്രാഹ്മമസ്ത്രം വേദാംശ്ച
വേദ വേദവിദാം വരഃ ||6.28.19 ||

യോ ഭിന്ദ്വാദ് ഗഗനം ബാണൈ -
ർമേദിനീം വാപി ദാരയേത് |
യസ്യ മൃത്യോരിവ ക്രോധഃ
ശക്രസ്യേവ പരാക്രമഃ ||6.28.20 ||

യസ്യ ഭാർയാ ജനസ്ഥാനാത്
സീതാ ചാപി ഹൃതാ ത്വയാ |
സ ഏഷ രാമസ്ത്യാം രാജൻ
യോദ്ധം സമഭിവർത്തതേ ||6.28.21 ||

യസ്യൈഷ ദക്ഷിണേ പാർശ്വേ
 ശുദ്ധജാംബുനദപ്രദഃ |
 വിശാലവക്ഷാസ്താമ്രാക്ഷോ
 നീലകുഞ്ചിതമൂർധജഃ || 6.28.22 ||

ഏഷോ ഹി ലക്ഷ്മണോ നാമ
 ഭ്രാതൃഃ പ്രിയഹിതേ രതഃ |
 നയേ യുദ്ധേ ച കുശലഃ
 സർവശസ്ത്രഭൃതാം വരഃ || 6.28.23 ||

അമർഷീ ദുർജയോ ജേതാ
 വിക്രാന്തശ്ച ജയി ബലീ |
 രാമസ്യ ദക്ഷിണോ ബാഹു -
 ര്നിത്യം പ്രാണോ ബഹിശ്ചരഃ || 6.28.24 ||

നഹ്യേഷ രാഘവസ്യാർഥേ
 ജീവിതം പരിരക്ഷതി |
 ഏഷൈവാശംസതേ യുദ്ധേ
 നിഹന്തും സർവരാക്ഷസാൻ || 6.28.25 ||

യസ്മു സവ്യമസൗ പക്ഷം
 രാമസ്യാശ്രിത്യ തിഷ്ഠതി |
 രക്ഷോഗണപരിക്ഷിപ്തോ
 രാജാ ഹ്യേഷ വിഭീഷണം || 6.28.26 ||

ശ്രീമതാ രാജരാജേന
 ലങ്കായാമഭിഷേചിതഃ |
 ത്യാമസൗ പ്രതിസംരബ്ധോ
 യുദ്ധായൈഷോദ്ഭിവർത്തതേ || 6.28.27 ||

യം തു പശ്യസി തിഷ്ഠന്തം
 മധ്യേ ഗിരിമിവാചലം |
 സർവശാഖാമൃഗേന്ദ്രാണാം
 ഭർതാരമമിതൗജസം || 6.28.28 ||

തേ ജ്ഞസാ യശസാ ബുദ്ധ്യാ
 ബലേനാഭിജനേന ച |
 യഃ കപീനതിബഭ്രാജ
 ഹിമവാനിവ പർവതഃ || 6.28.29 ||

കിഷ്കിന്ധാം യഃ സമധ്യാന്യേ
 ഗുഹാം സഗഹനദ്രുമാം |
 ദുർഗാം പർവതദുർഗമ്യാം
 പ്രധാനൈഃ സഹ യുഗ്മപൈഃ || 6.28.30 ||

യസ്യൈഷാ കാഞ്ചനീ മാലാ
 ശോഭതേ ശതപുഷ്കരാ |
 കാന്താ ദേവമനുഷ്യാണാം
 യസ്യാം ലക്ഷ്മീഃ പ്രതിഷ്ഠിതാ || 6.28.31 ||

ഏതാം മാലാം ച താരാം ച
 കപിരാജ്യം ച ശാശ്വതം |
 സുഗ്രീവോ വാലിനം ഹത്യാ
 രാമേണ പ്രതിപാദിതഃ || 6.28.32 ||

ശതം ശതസഹസ്രാണാം
 കോടിമാഹുർമനീഷിണഃ |
 ശതം കോടിസഹസ്രാണാം
 ശങ്കരിത്യഭിധീയതേ || 6.28.33 ||

ശതം ശങ്കുസഹസ്രാണാം
 മഹാശങ്കുരിതി സ്തുതഃ |
 മഹാശങ്കുസഹസ്രാണാം
 ശതം വൃന്ദമിഹോച്യതേ || 6.28.34 ||

ശതം വൃന്ദസഹസ്രാണാം
 മഹാവൃന്ദമിതി സ്തുതം |
 മഹാവൃന്ദസഹസ്രാണാം
 ശതം പദ്മമിഹോച്യതേ || 6.28.35 ||

ശതം പദ്മസഹസ്രാണാം
 മഹാപദ്മമിതി സ്തുതം |
 മഹാപദ്മസഹസ്രാണാം
 ശതം ഖർവമിഹോച്യതേ || 6.28.36 ||

ശതം ഖർവസഹസ്രാണാം
 മഹാഖർവമിതി സ്തുതം |
 മഹാഖർവസഹസ്രാണാം
 സമുദ്രമഭിധീയതേ |
 ശതം സമുദ്രസാഹസ്ര -
 മോഘ ഇത്യഭിധീയതേ || 6.28.37 ||

ശതമോഘസഹസ്രാണാം
 മഹൗഘ ഇതി വിശ്രുതഃ |
 ഏവം കോടിസഹസ്രേണ
 ശങ്കുനാം ച ശതേന ച |
 മഹാശങ്കുസഹസ്രേണ
 തഥാ വൃന്ദശതേന ച || 6.28.38 ||

മഹാവൃന്ദസഹസ്രേണ
 തഥാ പദ്മശതേന ച |
 മഹാപദ്മസഹസ്രേണ
 തഥാ ഖർവശതേന ച || 6.28.39 ||

സമുദ്രേണ ച തേനൈവ
 മഹോഘ്വേന തഥൈവ ച |
 ഏഷ കോടിമഹൗഘ്വേന
 സമുദ്രസദ്യശേന ച || 6.28.40 ||

വിഭീഷണേന വിരേണ
 സചിവൈഃ പരിവാരിതഃ |
 സുഗ്രീവോ വാനരേന്ദ്രസ്ത്യാം
 യുദ്ധാർഥമനുവർതതേ |
 മഹാബലവൃതോ നിത്യം
 മഹാബലപരാക്രമഃ || 6.28.41 ||

ഇമാം മഹാരാജ സമീക്ഷ്യ വാഹിനീ -
 മൂപസ്ഥിതാം പ്രജ്ജലിതഗ്രഹോപമാം |
 തതഃ പ്രയത്നഃ പരമോ വിധീയതാം
 യഥാ ജയഃ സ്യാന്ന പരൈഃ പരാഭവഃ || 6.28.42 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ അഷ്ടാവിംശഃ സർഗഃ ||